

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยและพัฒนาแนวในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาใน 2 ประเด็น ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา 2) เพื่อนำเสนอร่างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ซึ่งผลจากการศึกษาในประเด็นดังกล่าว สามารถสรุปผลการศึกษาได้ในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

4.1 ผลการศึกษา

4.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ครูและผู้บริหารมากกว่าครึ่งหนึ่ง (คิดเป็นร้อยละ 60.00) เป็นเพศหญิง ที่เหลือเป็นเพศชาย มีอายุมากที่สุด 59 ปี อายุน้อยที่สุด 34 ปี อายุเฉลี่ย 43.80 ปี โดยมากกว่าครึ่งหนึ่ง (คิดเป็นร้อยละ 66.70) มีอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี ที่เหลือมีอายุในช่วง 41-50 ปี (คิดเป็นร้อยละ 20.00) และที่เหลือมีอายุต่ำกว่า 40 ปี ครูและผู้บริหารมากกว่าครึ่งหนึ่งมีวิทยฐานะชำนาญการ (คิดเป็นร้อยละ 60.00) ส่วนที่เหลือมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (คิดเป็นร้อยละ 40.00) ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (คิดเป็นร้อยละ 80.00) และปริญญาโท (คิดเป็นร้อยละ 20.00) มากกว่าครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์ในการสอนและงานบริหาร มากกว่า 30 ปีขึ้นไป (คิดเป็นร้อยละ 66.70) รองลงมาเป็น 26- 30 ปี (คิดเป็นร้อยละ 13.30) และ 21- 25 ปี (คิดเป็นร้อยละ 6.70) ครูส่วนใหญ่สอนอยู่ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา (คิดเป็นร้อยละ 53.33) รองลงมาคณิตศาสตร์ (คิดเป็นร้อยละ 20.00) และศิลปะ-นาฏศิลป์, ภาษาอังกฤษ, คอมพิวเตอร์ (คิดเป็นร้อยละ 10.00) มากกว่าครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์ในการพัฒนาตนเอง มากกว่า 30 ปีขึ้นไป (คิดเป็นร้อยละ 66.70) รองลงมาเป็น 26- 30 ปี (คิดเป็นร้อยละ 13.30) และ 21- 25 ปี (คิดเป็นร้อยละ 6.70) ตามลำดับ กิจกรรมพัฒนาตนเองที่อยากเข้าร่วมมากที่สุดมากกว่าครึ่งหนึ่ง คือ สังคมศึกษา (คิดเป็นร้อยละ 66.70) ที่เหลือเป็นภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ (คิดเป็นร้อยละ 13.30) และภาษาไทย (คิดเป็นร้อยละ 6.70) ตามลำดับ และทั้งหมดตอบไม่มีกิจกรรมการพัฒนาตนเองใดที่ไม่อยากเข้าร่วม (คิดเป็นร้อยละ 100.00) ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของครูและผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (N=15)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
1.1 ชาย	6	40.00
1.2 หญิง	9	60.00
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 40 ปี	2	13.30
2.1 41-50 ปี	3	20.00
2.2 51-60 ปี	10	66.70
สูงสุด 59 ปี		
ต่ำสุด 34 ปี		
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 43.80 ปี		
3. วิทยฐานะของครู		
3.1 ชำนาญการ	9	60.00
3.2 ชำนาญการพิเศษ	6	40.00
3.3 เชี่ยวชาญ	0	0
4. ระดับการศึกษา		
4.1 อาชีวศึกษา	0	0
4.2 อนุปริญญา	0	0
4.3 ปริญญาตรี	12	80.00

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (N=15)	ร้อยละ (100.00)
4.4 ปริญญาโท	3	20.00
4.4 ปริญญาเอก	0	0
5. ประสบการณ์ในการสอน/บริหาร		
5.1 1- 5 ปี	0	0
5.2 6 - 10 ปี	2	13.30
5.3 11- 15 ปี	0	0
5.4 16 - 20 ปี	0	0
5.5 21- 25 ปี	1	6.70
5.6 26 - 30 ปี	2	13.30
5.7 มากกว่า 30 ปีขึ้นไป	10	66.70
6. ส่วนใหญ่สอนอยู่ในกลุ่มสาระ		
6.1 ศิลปะ-นาฏศิลป์	1	6.70
6.2 สังคมศึกษา	8	53.33
6.3 คอมพิวเตอร์	1	6.70
6.4 ภาษาอังกฤษ	3	10.00
6.5 คณิตศาสตร์	2	13.30
7. ประสบการณ์ในการพัฒนาตนเอง		
7.1 1 - 5 ปี	0	0
7.2 6 - 10 ปี	2	13.30
7.3 11 - 15 ปี	0	0

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (N=15)	ร้อยละ (100.00)
7.4 16 - 20 ปี	0	0
7.5 21 - 25 ปี	1	6.70
7.6 26 - 30 ปี	2	13.30
7.7 มากกว่า 30 ปีขึ้นไป	10	66.70
8. กิจกรรมพัฒนาตนเองที่อยากเข้าร่วมมากที่สุด		
8.1 ภาษาไทย	1	6.70
8.2 สังคมศึกษา	10	66.70
8.3 ภาษาอังกฤษ	2	13.30
8.4 คอมพิวเตอร์	2	13.30
9. กิจกรรมพัฒนาตนเองที่อยากเข้าร่วมน้อยที่สุด		
9.1 ไม่มี	10	100.00

4.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

จากการศึกษา พบว่าโดยรวมต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่ามีอยู่ 3 ข้อคำถามจากทั้งหมด 15 ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่

ข้อคำถามที่ 2 “การจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมมีความสำคัญระดับใด” โดยพบว่าครูและผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันนี้โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีมีนักเรียนที่เป็นเชื้อชาติอื่นที่ไม่ใช่เชื้อชาติไทยเข้ามาเรียนในสถานศึกษา จากข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจันทบุรี พบว่ามีโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 88 แห่ง มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 14,325 คน และในจำนวนนักเรียนทั้งหมดพบว่า มีนักเรียนที่มีเชื้อชาติเป็นคนกัมพูชา 612 คน พม่า 20 คน ลาว 93 คน

เวียดนาม 2 คน และไม่ปรากฏเชื้อชาติ 4 คน ที่เหลือเป็นเชื้อชาติไทย (สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา จันทบุรี, 2555) ครูและผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ข้อคำถามที่ 15 “ท่านต้องการแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในระดับใด” โดยพบว่าครูและผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปี 2558 จะเป็นการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประเทศไทยจึงมีความพยายามพัฒนาและปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องดังเป้าหมายที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่ว่า “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีเป้าหมายเพื่อสร้างองค์ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนให้อยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองที่ดี ศรัทธาหลักธรรมของศาสนาและเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รักชาติและความภูมิใจในความเป็นไทย ดังนั้นเพื่อช่วยเสริมสร้างและเป็นการพัฒนาผู้สอนเพื่อผู้สอนจะได้นำความรู้ความสามารถไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รูปแบบของการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้สอนช่วยสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อย่างมีเป้าหมายและบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ข้อคำถามที่ 1 “สภาพสังคมในยุคปัจจุบัน มีความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรม” โดยพบว่าครูและผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่สภาพแวดล้อมทางการศึกษาประกอบไปด้วยนักเรียนที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกันเช่นเชื้อชาติ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ เพศ ชั้นทางสังคม กลุ่มภูมิภาค กลุ่มความต้องการพิเศษ โดยปัญหาของกลุ่มต่างๆ ดังกล่าวได้รับการตีแผ่และเปรียบเทียบซึ่งสภาพแวดล้อมทั้งหมดในโรงเรียนจะได้รับการปฏิรูปเพื่อส่งเสริมให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน และเกิดความยุติธรรมระหว่างกลุ่มนักเรียนต่างวัฒนธรรมโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงที่ว่าอคติ การแบ่งแยกและความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติของกลุ่มคนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นพหุวัฒนธรรมศึกษาจึงเป็นการปฏิรูปทางการศึกษาโดยการจัดการสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษาซึ่งมีผู้เรียนที่มาจากต่างวัฒนธรรมเช่นเชื้อชาติหรือกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาศาสนา เพศ ชั้นทางสังคมและความต้องการพิเศษอื่นๆ ได้เกิดการเรียนรู้ที่จะยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่มีอคติต่อกันไม่เกิดการแบ่งแยกและเลือกปฏิบัติ ลดความขัดแย้งระหว่างกันในสังคมได้

และรายข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับได้แก่ ข้อคำถาม 11 “พื้นที่ในจังหวัดจันทบุรี มีความจำเป็นที่ต้องจัดการเรียนการสอนเรื่องพหุวัฒนธรรมในระดับใด” และข้อคำถาม 14 “ท่านต้องการแนวทางในการบูรณาการการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมระดับใด” ($\bar{X} = 4.78$) ข้อคำถามที่ 13 “ท่าน

ต้องการแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษาระดับ
 ใด” ($\bar{X} = 4.77$) ข้อคำถามที่ 10 “การเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
 วัฒนธรรม มีความจำเป็นในระดับใด” ($\bar{X} = 4.64$) ข้อคำถามที่ 9 “ท่านคิดว่าครูสังคมศึกษามีความสำคัญใน
 การปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอันดีเรื่อง พหุวัฒนธรรมในระดับใด” ($\bar{X} = 4.64$) ข้อคำถามที่ 12
 “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้บรรจุเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพหุวัฒนธรรมระดับ
 ใด” ($\bar{X} = 2.05$) ข้อคำถามที่ 3 “ท่านคิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรม”
 ($\bar{X} = 1.66$) ข้อคำถามที่ 5 “ท่านคิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการเนื้อหาเพื่อจัดการเรียนการสอน
 เชิงพหุวัฒนธรรมในระดับใด” ($\bar{X} = 1.53$) ข้อคำถามที่ 6 “ท่านคิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการ
 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในระดับใด” ($\bar{X} = 1.43$) ข้อคำถามที่ 4 “ท่านคิด
 ว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษา
 ระดับใด” ($\bar{X} = 1.41$) ข้อคำถามที่ 8 “ท่านได้นำประเด็นหัวข้อข่าวเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้ง การไม่ยอมรับ
 กันในสังคม ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับใด” ($\bar{X} = 1.38$) และข้อคำถามที่มีเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่
 ข้อคำถามที่ 7 “ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในระดับใด” ($\bar{X} = 1.24$)
 ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้าน
 ความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. สภาพสังคมในยุคปัจจุบัน มีความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุ วัฒนธรรม	4.81	0.155	มากที่สุด
2. การจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมมีความสำคัญระดับใด	4.86	0.118	มากที่สุด
3. ท่านคิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรม	1.66	0.277	น้อย
4. ท่านคิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อจัดการเรียน การสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษาระดับใด	1.41	0.518	น้อยที่สุด
5. ท่านคิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการเนื้อหาเพื่อจัดการเรียนการ สอนเชิงพหุวัฒนธรรมในระดับใด	1.53	0.636	น้อย
6. ท่านคิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนเชิงพหุวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในระดับใด	1.43	0.523	น้อยที่สุด
7. ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในระดับ ใด	1.24	0.187	น้อยที่สุด
8. ท่านได้นำประเด็นหัวข้อข่าวเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้ง การไม่ยอมรับกัน ในสังคม ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับใด	1.38	0.348	น้อยที่สุด
9. ท่านคิดว่าครูสังคมศึกษามีความสำคัญในการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความ เข้าใจอันดีเรื่อง พหุวัฒนธรรมในระดับใด	4.58	3.02	มากที่สุด
10. การเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม มีความจำเป็นในระดับใด	4.64	0.290	มากที่สุด

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
11. พื้นที่ในจังหวัดจันทบุรี มีความจำเป็นที่ต้องจัดการเรียนการสอนเรื่องพหุวัฒนธรรมในระดับใด	4.78	0.172	มากที่สุด
12. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้บรรจุเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพหุวัฒนธรรมระดับใด	2.05	0.572	น้อย
13. ท่านต้องการแนวทางในการในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษาระดับใด	4.77	0.262	มากที่สุด
14. ท่านต้องการแนวทางในการบูรณาการการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมระดับใด	4.78	0.227	มากที่สุด
15. ท่านต้องการแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในระดับใด	4.82	0.202	มากที่สุด
รวม	3.24	0.50	ปานกลาง

4.3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมือง

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมือง เป็นการพัฒนาร่างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา เป็นการศึกษาความคิดเห็นของครู หรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญสามารถสรุปได้ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของ “พหุวัฒนธรรม” ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของพหุวัฒนธรรม โดยให้ความหมายว่า “พหุวัฒนธรรม” คือ ความหลากหลายของวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งหมายถึงผู้คนที่มีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ภาษา การแต่งกาย การบริโภค ค่านิยม และวัฒนธรรมอื่นๆ

2) การจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นั้น ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเห็นว่า มีความจำเป็น เพราะโดยความมุ่งหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ และเป็นพลเมืองดีของโลกด้วย ซึ่งพลเมืองที่ดีย่อมต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ แม้ว่าจะมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมก็ตาม ดังนั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจึงมีความจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าใจสังคมที่มีความแตกต่าง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3) โรงเรียนที่อยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจันทบุรี มีความจำเป็นที่จะต้องจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม เพราะในจังหวัดจันทบุรีมีสภาพสังคมค่อนข้างจะเป็นพหุวัฒนธรรม เพราะมีแรงงานที่เป็นต่างชาติ อาทิ คนกัมพูชา คนลาว คนพม่า มาทำงานในจังหวัดค่อนข้างมาก ดังนั้นสภาพสังคมจึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม นักเรียนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมเป็นอย่างดี เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน และนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

4) ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาที่เคยสอนพหุวัฒนธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ยกตัวอย่างเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมที่เคยสอนให้แก่ผู้เรียน ดังนี้

- ศาสนาต่างๆ ที่ปรากฏในสังคม เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมของศาสนาต่างๆ และเน้นว่าทุกศาสนาสอนให้คนทำดี ไม่เบียดเบียนกัน

- การให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมย่อยๆ เช่น วัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ วัฒนธรรมชาวกัมพูชา วัฒนธรรมชาวไทย-มุสลิม โดยเฉพาะศาสนาอิสลามได้ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมหลายด้าน เช่น การถือศีล บวช การละหมาด การบริจาค การให้ทาน การช่วยเหลือผู้ยากไร้ รวมทั้งการแต่งกาย อาหาร เป็นต้น เพื่อให้ นักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นได้เข้าใจในวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมได้อย่างแท้จริง

- ความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของประเทศในอาเซียน

- กรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม

- อารยธรรมตะวันตกที่เข้ามามีอิทธิพลในสมัยกรุงธนบุรี และสมัยต้นรัตนโกสินทร์ทำให้ประเทศไทยได้รับอารยธรรมตะวันตกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต

- แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การอยู่อย่างพอเพียง และการไม่เบียดเบียนผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างกัน

- การสื่อสารเพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน

- การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมที่มีความหลากหลาย

- สิทธิและหน้าที่ของประชาชน

- ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดทำเป็นโครงการ

ฯลฯ

5) ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาที่ไม่เคยสอนเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม ให้เหตุผลว่า เพราะไม่มีความรู้และไม่เข้าใจเรื่องพหุวัฒนธรรม รวมทั้งยังไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม จึงไม่สามารถจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนได้

6) ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ได้ใช้แนวทางในการสอนต่างๆ ดังนี้

- การบูรณาการไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยสอดแทรกหรือบูรณาการไว้ในสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระ

- ควรบูรณาการไว้ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม โดยบูรณาการไว้ในมาตรฐานที่ 1.1 ในส่วนของหลักธรรม โดยชี้ให้เห็นว่าหลักธรรมของศาสนาต่างๆ เป็นอย่างไร

- ควรบูรณาไว้ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างๆ ที่ปรากฏในสังคมไทย และวัฒนธรรมในภูมิภาคอาเซียน โดยชี้ให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรมในภูมิภาคนี้

- การจัดการเรียนการสอนโดยจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- การจัดเป็นกิจกรรมของนักเรียน เช่น การให้นักเรียนจัดทำเป็นโครงงานเกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมต่างๆ ในชุมชน การให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน เป็นต้น

- การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ที่เน้นให้นักเรียนอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น การเห็นอกเห็นใจเพื่อนที่ต่างวัฒนธรรม การให้เกียรติผู้อื่น การรู้จักประนีประนอม การเจรจาไกล่เกลี่ย การรับฟังผู้อื่น การคิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น

7) ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ถ้าต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในโรงเรียน ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม เพื่อจะได้มีความรู้ความสามารถ นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

8) ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาต้องการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะส่วนของเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10) ข้อเสนอแนะครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมกับผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ นอกเหนือจากครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องพหุวัฒนธรรม และให้สามารถสอดแทรกแนวคิดพหุวัฒนธรรมในเนื้อหาวิชาที่สอนได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

4.4 ร่างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

จากผลจากการสำรวจความต้องการในการพัฒนาครู ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมา กำหนดเป็นร่างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

1) เขตพื้นที่การศึกษา มีแนวทางดังนี้

- กำหนดนโยบายที่สนับสนุนพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษา นโยบายจะต้องสนับสนุนความหลากหลายทางวัฒนธรรม จุดประสงค์ของนโยบายควรประกอบด้วยทำให้สิทธิทางกฎหมายแก่การศึกษาพหุวัฒนธรรม การอำนวยความสะดวกในการสร้างโปรแกรมและการฝึกหัดที่ส่งเสริมความแตกต่างทางวัฒนธรรมและโอกาส

ทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน รวมถึงการสื่อสารกับผู้ปกครอง และประชาชนว่าการศึกษา พหุวัฒนธรรมถือว่ามีค่าสำคัญในสังคมปัจจุบัน นโยบายควรประกอบด้วยคำชี้แจงสำหรับการศึกษา พหุวัฒนธรรม และแนวทางที่ทีมงานสามารถใช้ได้ในการพัฒนาและประยุกต์ใช้กับแผนการศึกษาพหุวัฒนธรรม

- ประสานงานและทำความเข้าใจแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรม ด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

- ให้ความรู้/เสริมพลัง เขตพื้นที่การศึกษาให้ความช่วยเหลือในการวางแผนและการพัฒนาครู สนับสนุน เสริมแรงตามแผนการพัฒนาที่กำหนดขึ้น

- นิเทศ/ติดตาม การให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ ติดตามประเมินผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่องในเรื่อง การจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

2) สถานศึกษา มีแนวทางดังนี้

- กำหนดนโยบายที่สนับสนุนพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษา นโยบายของสถานศึกษาจะต้องสอดคล้อง กับนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา โดยกำหนดจุดประสงค์ของนโยบายควรประกอบด้วย การให้สิทธิทาง กฎหมายแก่การศึกษาพหุวัฒนธรรม การอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมความแตกต่างทางวัฒนธรรมและ โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน รวมถึงการสื่อสารกับผู้ปกครอง และประชาชนว่าการศึกษา พหุวัฒนธรรมถือว่ามีค่าสำคัญในสังคมปัจจุบัน นโยบายควรประกอบด้วยคำชี้แจงสำหรับการศึกษา พหุวัฒนธรรม และแนวทางที่ทีมงานสามารถใช้ได้ในการพัฒนาและประยุกต์ใช้กับแผนการศึกษาพหุวัฒนธรรม

- หลักสูตร แนวคิด เหตุการณ์ ประเด็นและปัญหาต่าง ๆ จากทัศนคติและมุมมองเรื่องพหุวัฒนธรรม จะต้องรวมอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียน หลักสูตรจะต้องแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและวิธีการดำเนินการ ทางสังคมที่มีต่อการศึกษาพหุวัฒนธรรมมากกว่าที่จะเป็นส่วนเสริมของรายวิชาหรือหลักสูตร ส่งเสริมบทบาท ของครูในการใช้หลักสูตรพหุวัฒนธรรม เพราะครูมีอิทธิพลมากกว่าหลักสูตรอันเนื่องมาจากค่านิยม ทัศนคติ และรูปแบบการสอน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

- สร้างความเข้าใจ/ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเรื่องพหุวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความ เข้าใจและเกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

3) ครู/บุคลากรทางการศึกษา มีแนวทางดังนี้

- การบูรณาการในเนื้อหาการเรียนการสอน (Content Integration) โดยครูผู้สอนยังคงสอนวิชา ต่างๆ เหมือนที่เคยสอนมา ขณะเดียวกันก็นำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของกลุ่มต่างๆ มาสอดแทรก บูรณาการในเนื้อหาเดิมที่กำลังสอนอยู่ โดยครูอาจนำข้อมูลสนเทศจากกลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียนที่อยู่ใน ห้องเรียน ในโรงเรียน หรือในชุมชนมายกตัวอย่าง มาอภิปรายร่วมกัน ซึ่งวิธีนี้นอกจากจะเหมาะสมกับการสอน วิชาทางด้านภาษาและสังคมศึกษาแล้ว ยังสามารถสอดแทรกในวิชาทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้ ด้วย เช่น การสอดแทรกประวัติศาสตร์ของบุคคลสำคัญที่คิดค้นทฤษฎี ความรู้ต่างๆ จากกลุ่มคนสีผิว เป็นต้น

- ควรสอนที่ยึดหลักความยุติธรรม (Equity Pedagogy) เน้นการปรับวิธีการสอนที่จะเอื้ออำนวย สนับสนุนให้นักเรียนที่มาจากต่างชาติ วัฒนธรรมได้ประสบความสำเร็จในการเรียน โดยครูส่งเสริมให้นักเรียน จากกลุ่มต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนอย่างทั่วถึง ทั้งในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น การทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม

- การสอนที่มุ่งเน้นในการสร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุขและมีการร่วมมือร่วมใจกัน
- การฝึกอบรมให้กับครูหรือบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง “พหุวัฒนธรรม” ว่าการศึกษาพหุวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากความแตกต่างทางเชื้อชาติศาสนา และวัฒนธรรมในสังคม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี